

„Thália diadalma az előítéleteken“

Urak és asszonyságok a színpadon — Böngészés az első magyar színlapon

A Pesti Magyar Színház 1837. augusztus 22-i megnyitó előadása alkalmával nemcsak a színjátszó urak és asszonyságok, a *hangászati karmesterek* és más színházi emberek szedték össze legjobb tudásukat, hogy ünneppé emeljék az első rendszeres magyar színelőadást, hanem *Landerer Lajos* könyvnyomtató és pesti polgár is, aki olyan ékes rajzolatú, háromszínű színlapot nyomtatott a nagy napra, hogy az még a mai készültségű nyomdásznak is becsületére válna.

A kékszínű, aprólékos rajzú, metszett keretben felül a későbbi Kossuth-bankóra emlékeztető díszes feliratban ékeskedik az első előadási darab címe: „*Árpád ébredése. Előjáték a magyar színház megnyitása ünnepére. Vörösmartytól*”.

A szereposztás sem volt éppen a legutolsó. Árpádot *Lendvay* úr játszotta, a költőt *Egressy Gábor* úr. Az asszonyságok sorában ott találjuk *Lendvayné*, *Déryné*, *Egressyné* és *Szentpéteryne* mellett *Laborfalvi Róza* (később *Jókai Mór*né) nevét s hátrább, a kisebb szereplők sorában szerényen meghúzódva, *Szigligeti* urat is, a későbbi ismert és máig halhatatlan vígjátékíró.

A Vörösmarty-darabot a színlap tanúsága szerint *Schenk Eduárd* „*Belizár*” című szomorújátéka követte *Kiss János* fordításában. Nagyon nagy színészgárdára akkoriban bizony, még nem tellett, mert az első darab összes szereplői résztvettek a dráma előadásában is. Csak a *Justinián* császárt megszemélyesítő *Szentpétery* úr és *Belizár* „*főhadvezér*”: *Megyeri* úr hallgatta a színpalák mögül *Vörösmarty* látnoki ígeit. *Megyeri*, akinek a tintásüveggel történt kalamitását később *Petőfi* öntötte rigmusokba...

A „*Belizár*” szereposztása után bőven közli a bájos régi színlap azt, hogy ki milyen munkával járult hozzá az előadás sikeréhez. Ez ma is szokás; valószínű azonban, hogy a Pesti Magyar Színház sok önzetlen munkáért akarta ezzel köszönetét nyilvánítani.

DISZITMÉNYEK ÉS GÉPELYEK

A szöveg tanúsága szerint a „*diszitményeket*” *Neffe* úr, a pesti német színház festője festette. Ugyilátszik, magyar díszletfestőt akkoriban még nehezen lehetett találni a pesti utcákon. Ma nem kellene a német színházról kölcsönkérni *Neffe* urat...

„*A magyar színház ábrázolatát, valamint Pest' duna-sorát* festette *Otto* úr, a pesti magyar színház festője”. —

A „*gépeleket*” készítette *Schütz* úr a müncheni kir. színház gépely mestere. Hát bizony, gépeleket akkoriban még nem igen lehetett kapni Pesten...

Senki se gondolja azért, hogy Pest 1837-ben valami alárendelt fészkek szerepét játszotta az országban. A városi polgárnak a rendi alkotmány idejében bizonyos előjogai voltak és ezért az, aki a pesti polgárjogot elnyerte, büszkén használhatta a *pesti polgár* címét. Erről tanuskodik az a két sor, amely szerint: az öltözékeket készítette *Kostyál Adám* úr, *szabó és pesti polgár*, a magyar táncosokét pedig *Klaszy Vendel* úr *szabó mester és pesti polgár*.

Abban az időben, amikor *Beethoven*, *Schubert*, *Haydn* és *Mozart* alig húnyta még le a szemét, a pesti zeneszerzők a muzsikát még nem „*szerették*”, hanem csak „*készítették*”: az egész előadást megnyitó muzsikát ezen cím alatt: *Thalia diadalma az előítéleteken*, ezen alkalomra készítette *Heinisch József* úr, a pesti magyar színház hangászi karmestere; ugyanezen alkalomra készült 's elő fog adatni: *Nemzeti öröm hangok a pesti magyar színház megnyitásának emlékére, Rózsavölgyitől*.

„BEMENETI ÁR PENG. PÉNZBEN“

A helyárakra a mai fogalmak szerint igazán nem lehetett panasz, mert a *földszinti és középpáholyokért 5 forintot*, a második emeleti páholyért 4 forintot, az első emeleti zártszékért 1 forint 30 krajcárt, a földszinti zártszékért 1 forintot, a második emeleti zártszékért 54 krajcárt, „*földszinti bemenetért*” 48 krajcárt, „*karzati bemenetért*” pedig csak 10 krajcárt kértek az ünnepélyes első megnyitó előadáson.

A színlap legkedvesebb része a *reklám*. Az első oldalra ugyanis vastag betűkkel rányomták a következőket:

„*Mellékelek (Beilagen): Dr. Christen jelentése az orvosság rendelő időtől. Wanko Porczollán és köedény áru jelentése*”...

Thalia asszony tehát, aki akkoriban szabadult ki az előítéletek bilincseiből, éppoly kevésbé vetette meg az üzleti sikert 1837-ben, mint ma, amikor a színlapon több szereplő, több reklám és nagyobb „*bemeneti ár*”, de gyakran kevesebb nemzeti lelkesedés kíséri és kisebb siker koronázza az „*urak és asszonyságok*” fáradozását.